

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΝΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Όταν υπάρχει το ταλέντο. Η περιεργή ιστορία του Κοϊντίνου Μερτς. Από σιδηρουργός... ζωγράφος! Στο σιδηρουργείο του κυρίου του. Η μελαγχολία του. Ένα αγνό και ορανό είδωλλο. Ο Κοϊντίνος πέφτει άρρωστος. Το θαύμα μιας αγίας εικόνας. Μπρος στον μέλλοντα πεθερό του. Ένα περίεργο στείχημα. Ο Κοϊντίνος εργάζεται κ' ελπίζει. Ο θριγκός. Ο γάμος με τη λατρευτή του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΝΑΣ από τους παλαιότερους και σημαντικότερους ζωγράφους της Φλαμανδικής Σχολής ήταν και ο Κοϊντίνος Μερτς, ο οποίος έζησε στον 15ον αιώνα. Η ιστορία αυτού του ζωγράφου ορίζεται με ένα μικρό μυθιστόρημα. Να πως τη διαγείται ο βιογράφος του Βαζάρι:

Στα 1470 έπιγγε στην 'Αιθέρα ένας περίφημος για την τέχνη το σιδηρουργός, στο κατάστημα του οποίου εργαζόντουσαν πολλοί φίλοι του και άμοιροι εργάτες. Άνωστα όμως σ' όλους αυτούς έπιγγε και ένας, ο οποίος δεν φαινόταν φτωχός για την τέχνη έργοισα, τόσο τα χέρια του ήταν λεπτά. Και όμως αυτός ο νέος, ο Κοϊντίνος Μερτς, ήταν ο καλύτερος εργάτης του σιδηρουργείου, γιατί η δύναμη του χαρακτήρος και της θέλησος του ανεπέληνε τη σωματική του αδυναμία και λεπτότητα. Γι' αυτό και ο μάστορας του τον αγαπούσε ξεσητικα.

αομένους γι' αυτήν τη σκληρή έργοισα, τόσο τα χέρια του ήταν λεπτά. Και όμως αυτός ο νέος, ο Κοϊντίνος Μερτς, ήταν ο καλύτερος εργάτης του σιδηρουργείου, γιατί η δύναμη του χαρακτήρος και της θέλησος του ανεπέληνε τη σωματική του αδυναμία και λεπτότητα. Γι' αυτό και ο μάστορας του τον αγαπούσε ξεσητικα. Έξαίνα όμως ο Κοϊντίνος Μερτς άρχισε να πέσει σε βαθεία συλλογή και σ' όνειροπολήσει. Όταν το βράδυ ή δουλειά τελείωνε στο σιδηρουργείο, και οι άλλοι εργάτες πήγαν να σ' ένα καφέ για να πουν και να ξεχάσουν τους κόπους της ημέρας, αυτός δεν πούσε ακολουθούσε πια. Τους άφηνε μισοτά στο μαγαζί, και έπειτα έπιανε σκορπός ένα δρόμο πολύ γνωστό του, όπου τον οδηγούσαν όχι τα μάτια του με ή καρδιά του. Στεκόταν εκεί μπρος σε μια πόρτα, κερδόντας στη σκιά και, με τα μάτια ζωγραφισμένα σ' ένα από τα παράθυρα του σπιτιού, περιμενε κάτι, που κάθε βράδυ του έδινε τις δυνάμεις που του χρειάζονταν για να έργοισα την έπισην.

Το παράθυρο αυτό άνοιγε έξαίνα, και ένα άγγελικο πρόσωπο προέβλε μέσα από αυτό, μια οράση όπτασια. Το πρόσωπο ζωογελούσε στον Κοϊντίνου, κ' ύστερα το παράθυρο ξανάκλεινε και πάλι κ' ο νέος ξανάπαινε το δρόμο του, ψηθίζοντας μ' άνακουφισα:

—Με αγαπά!...
Ο Κοϊντίνος Μερτς λοιπό ήταν έρωτευμένος. Μά δεν ήταν αυτό μονάχα που τον κρατούσε σε διαρκή ταραχή, και που του έλειπε τον ύπνο τις νύχτες, έπειτα από τον κάματο της ημέρας. Ήταν και κάτι άλλο, όπως θα ήθελου, που τον συνέτριβε και του έδουσε εδής άμειως κάθε χαρά, γιατί του έδινε να καταλάβη πως ήταν αδύνατο να άποχτηση την κόρη που λάτρει.

Έτσι ή απελπισία, ο λόγος κ' ή άγριωνίες είχαν καταβάλη τον άμοιρο νέο, και στο τέλος έπεσε άρρωστος στο κρεβάτι. Μιά μέρα, ένας από τους συνάδελφους του, ο οποίος πήγαινε και τον έδλεκε τακτικά, πήγε πάλι να τον ιδη, την ώρα άκριβός τουλε τελειώσει μια λιτανεία την όποιαν είχαν κάνει στην πόλι για τους άρρωστους. Στο χέρι του κρατούσε μια μικρή εικόνα, άτ' έκεινες που είχαν μοιράσει στη λιτανεία. Έδωσε την εικόνα στον Κοϊντίνου και του έλε:

—Πάρε αυτήν την εικόνα, Κοϊντίνε. Είναι από τη λιτανεία και θα σου κάνει, χωρίς άλλο, καλό.
—Υπάκουον άφοφότες που δεν γιατρεύονται, αγαπητέ μου φίλε, άποχρήθη ο Κοϊντίνος με λύπη. Και ή δική μου ή άφοφότεια είνε άκριβός τέτοια.
—Γιατί άποθαφείρισαι έτσι; του έλε τότε ο φίλος του. Αθή ή άποθαφείρισαι είνε που σε κάνει άρρωστο. Η εικόνα που σου έφερα θα σε κάνει καλά, είναι βέβαια κ'ι' αυτό.

Κατόπιν ο σιδηρουργός έφυγε, αφού του έφαριζε το χέρι. Όταν ο Μερτς έμεινε μόνος στο κρεβάτι του κρατόντας την εικόνα, ξανάπαισε και πάλι στις όνειροπολήσει του. Η γρηή μπέρου του στεκόταν κοντά του, σαν άγγελος φύλαξ, και προσευζόντανε γι' αυτόν. Έπειτα, όταν τον ειδε μ' άποκοιμέται, έκανε το στυπό της και βγήκε σιγανά άπ' το δωμάτιο.

Όταν ξύπνησε, ο Κοϊντίνος πήρε στα χέρια του την εικόνα του που είχε άφήσει ο φίλος του, και άρχισε να την περιεργάζεται, μουμουφίζοντας:

—Όχι σε δεν θα μπορούσα να που κάνης τίποτε, άγια μου εικόνα...
Μά σιγά-σιγά, δυο περνοθούν ή μέρες, δεν κούτ'αζε πια με άδιαφορία, όπως πρώτα, τη μικρή εικόνα. Την έδλεπε τώρα με προσήλια και με κάποιον κινήσει. Ίσως να της άπνθινε από μέσα του και δίδοιερτες προσευχές. Ίσως να της μίλησε από κείνη, που θα μπο

ρούσε να του χαρήση τη ζωή, αν γινότανε δική του, και που θα του έδινε όμοιμένους το θάνατο, αν την έκανε για πάντα...

Μιά μέρα ο Μερτς πετάχτηκε άπ' το κρεβάτι του, σαν να του είχε κατεβή μια καινούριγια ιδέα, και σαν να τον έπαρυνε μια ξένη δύναμη.

Σηκώθηκε και τούβηξε προς το τραπέζι που ήταν στο δωμάτιο του, χωρίς ν' άφήση από τα μάτια του την εικόνα. Πήρε χαρτί και κάρβουνο, και άρχισε να άντιγράφη την εικόνα που του ζωογελούσε σαν να του έλεγε: «Έλπιζε!»

Ζωογραφίζοντας έμοιαζε μ' έναν άνθρωπο που κοιμάται και που ένεργει μηχανικά. Τέλος σταμάτησε, μουκοιμένους στον ιδρώτα, σαν άνθρωπος που ζυτάται από ένα κακό όνειρο. Σταίτηρος και κούτ'αζε την εικόνα. Την είχε άντιγράψει ολόκληρη. Η όμοιότης ήταν τέλεια, άφρη!

Άμειως κατόπιν ο νεαρός σιδηρουργός νύθθηκε για να βγη έξω. Μπρος στην πόρτα συνάντησε τη μητέρα του. Την άγκάλιασε, τη φίλησε, και χωρίς να της πη τίποτε βγήκε στο δρόμο.

Όταν έπειτα από μια ώρα ξανάγύρισε, βρήκε μαζί με τη μητέρα του και το φίλο του.

—Από που έρχομαι; τον ρώτησε αυτός.

—Από το σπίτι του πεθερό μου! άποχρήθηκε ο Κοϊντίνος.

—Μου φαίνεται πως δεν είσαι καλά! του έλε ο φίλος του. Παντρεύτηρες, και με πού;

—Με μια νέα όφραια και πλουσία, την όποιαν ένας ζωογράφος μουζα θα μπορούσε να παντρήσει!

—Άφησε τα τώρα αυτά, έλε ο φίλος του, και πες μας τί άκριβός συνέθη.

—Νά, έλε τότε ο Μερτς, σου έλεα ότι πήγα στον πατέρα της κόρης που αγαπά και του ζήτησα να μου τη δώση γυναίκα μου. Μά αυτός μου την άνήγησε. Μο έλε πως την έχει ύποσχεθη σε ένα ζωογράφο, γιατί κ' αυτός είνε ζωογράφος. Μο έλε άκόμη ότι για να δώση την κόρη του σ' έναν άλλον, θα έπρεπε αυτός να έχη μεγαλύτερο ταλέντο άπ' έκεινον, στον όποιον την έχει κούλας ύποσχεθη. Με ρώτησε λοιπόν, τί έργοισα έκανα ίσαμε σήμερα, και όταν του άπάντησα ότι σπουκοπούσα στο σίδερο, αυτός άρχισε να γελάει εις βάρος μου.

—Και τότε; ρώτησε ο φίλος του.

—Τότε, του έλε:—«Περμεινετε ένα έξάμηνο και αν δεν σάς φέρω μια καλύτερη εικόνα άπ' αυτόν στον όποιο έχετε ύποσχεθη την κόρη σας, τότε παραπούμαι κ' ής την πάρει αυτός γυναίκα μου. Ο πατέρας της κόρης δέχτηκε γελώντας...»

Έτσι, από την ημέρα αυτή ο Κοϊντίνος Μερτς άρχισε να έργοισα ύπερδύνητα.

Στο τέλος ξαναφάνηκε και πάλι, έξαιρετικά γλυκός με πρηφάσος, γεμάτος πεποιθισα στην έπιτυχία του. Το θαύμα είνε γίνε. Καρούμενος έτρεξε και χύτησε στην πόρτα έκεινης που τόσο αγαπούσε.

—Α! σύ είσαι, Μερτς; του έλε ο μέλλον πεθερός του. Πέρασαν, βρέτω, οι έξη μήνες σου, και τώρα έρχομαι, άαρρό, με όλοψύχηση την ήτα σου.

—Όχι δά, άπάντησε τότε ο Μερτς, ενώ το πρόσωπο του άπνοδοπούσε από χαρά. Άν ρήθε μαζί μου, θα μοι πητε τη γνώμη σας για μια εικόνα που έφτιαξα, και την όποιαν λογαριζώ να δωρισω στην εκκλησία όπου θα στεφανώθη!

Ο πατέρας της έκελης του Κοϊντίνου τον ακολουθούσε πρόθυμα. Ειδε την εικόνα του και έμεινε έκθαμβός...

Όχι μέρεσ άργότερα, ο Κοϊντίνος Μερτς παντρεύονταν, προς μεγάλη έκπληξη των σιδηρουργών της 'Αιθέρας, τη λατρευτή του. Μπρος τους, στο ναύ, βρισκόταν ένας ύπερσος πίνακας, που σούστα άκόμη στη μητρόπολι της 'Αιθέρας. Ο πίνακας του θείαμου του!...

Ο Μερτς έφτιαξε και μετά το γάμο του πολλούς άλλους θαυμασίους πίνακας. Γρήγορα άποχτησε γημη και δόξα. Γιατί ο νεαρός έκεινος σιδηρουργός έκρυβε μέσα του ένα μεγάλο καλλιτεχνικό ταλέντο, το όποιο δεν περιμενε παρά την άφορμή για να εκδηλωθη. Σ' όλη του τη ζωή, ή πολυαγαπημένη γυναίκα του, στάθηκε κοντά του ένας άγγελος φύλαξ, που τον ένιωσε στην δημοσιότητα του. Και ο Κοϊντίνος Μερτς, ο όποιος έγινε ζωογράφος κατά τόσο περίεργο τρόπο, ανέδειχθη ένας από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες της Φλαμανδικής Σχολής.

